

Water in balans

Waterschap Scheldestromen

Waterschapsverkiezingen 2015

Inhoudsopgave

Water in balans	3
Samenvatting	4
1. Opgaven/taken voor het waterschap 2015-2019	5
2. CDA-uitgangspunten voor waterschappen	8
3. Duurzaamheid	9
4. Samenwerking	10
5. Betaalbaarheid	12
Voorbeeldprojecten	13

Water in balans

Samen leven met water, want zonder water geen samenleving. Water is essentieel voor leven. Voor inwoners en voor ondernemers, maar ook onze mooie flora en fauna. Voor de toekomst van onze kinderen en de wereld waarin zij straks leven, voelt het CDA verantwoordelijkheid voor een goede waterbalans in onze regio. Niet te veel water, waardoor we natte voeten krijgen, maar ook niet te weinig, waardoor het leven uit onze regio verdwijnt. Water in balans dus!

Op 18 maart 2015 zal Zeeland een nieuw Algemeen Bestuur voor het waterschap Scheldestromen kiezen. Het CDA wil zich ook in de verkiezingstijd graag onderscheiden van de andere partijen. Daartoe dient dit verkiezingsprogramma. Na de verkiezingen zal het verkiezingsprogramma gebruikt worden voor de coalitievorming.

Onderscheidend zijn binnen het waterschap is niet eenvoudig. Het CDA kiest voor een strategie van herkenbaarheid en continuïteit. Kernwoorden voor onze aanpak zijn: balans (we staan niet voor deelbelangen), innovatie en burgergerichtheid. Als thema's voor ons verkiezingsprogramma hebben we gekozen voor:

Duurzaamheid

We hebben het vizier op de lange termijn en onderschrijven daarbij de noodzaak van nieuwe technologieën.

Samenwerking

We beseffen dat veel werk van het waterschap impact heeft op het leven van mensen en van andere organisaties. Betrek hen dan ook bij beslissingen!

Betaalbaarheid

We staan voor doelmatig en verantwoord omgaan met geld.

In het navolgende wordt gestart met een samenvatting. Daarna geven we steeds een korte schets van onze visie op de vragen van de komende jaren. Vervolgens zijn die door ons vertaald in concrete doelen voor 2015 - 2019. Daarna volgt steeds een aantal concrete voorbeelden.

Het CDA is voorstander van een indeling van de waterschappen naar stroomgebieden. De komende bestuursperiode wordt verkend of de huidige waterschapgrenzen een doelmatig waterbeheer voldoende mogelijk maken.

Om de lezer een betere oriëntatie op waterschap Scheldestromen te geven is een kaart van het stroomgebied van de Schelde toegevoegd.

Samenvatting

Het CDA is een christendemocratische volkspartij. Bij al ons politiek handelen zijn onze vier uitgangspunten ons vertrekpunt en onze toetssteen: publieke gerechtigheid, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en rentmeesterschap. Daaruit vloeit voort dat we de lange termijn verkiezen boven de korte termijn. We hebben de verantwoordelijkheid onze leefomgeving zo goed mogelijk door te geven aan onze kinderen en kleinkinderen. Daarom is duurzaamheid een van de kerndoelen in dit programma: we willen onze prachtige karakteristieke landschappen behouden, zorgen voor veiligheid op de korte en lange termijn en verantwoord omgaan met onze middelen.

Onze strategie

Focus op de lange termijn, wars zijn van de waan van de dag en herkenbare christendemocratische standpunten innemen. Op die wijze wil het CDA de komende vier jaar te werk gaan in het waterschapsbestuur in Zeeland.

Samenleven en samenwerken

Het CDA wil de partij van de samenleving zijn en dus ook de partij van de samenwerking. We zien niets in ondoordachte bestuurlijke samenvoegingen van bovenaf, omdat die voorbijgaan aan de expertise en de cultuur van mensen. Het CDA heeft een geheel andere attitude en wil mensen juist zoveel mogelijk betrekken. We stellen het in ons programma als volgt: we geven ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving. Als mensen iets willen realiseren moet daar in principe ruimte voor zijn tenzij andere belangen, zoals veiligheid, voorgaan.

In plaats van fusie kiezen we voor samenwerking. Daarmee blijven verantwoordelijkheden beter gespreid en geven we uitdrukking aan een constructieve basishouding: samen met anderen zoeken naar oplossingen. Daarbij hoort dus uitdrukkelijk ook de burger. Om die samenwerking te verbeteren is het nodig dat het Waterschap, in het bijzonder aan jongeren, laat zien wat het doet en waarom. Als CDA laten we permanent zien hoe wij daarbij het verschil maken.

Balans

Het waterschap staat voor een aantal eminente opgaven. Het CDA streeft daarbij steeds naar de noodzakelijke balans: voldoende water voor natuur en landbouw, maar geen verzilting. Droogte moet door betere waterberging worden voorkomen, tegelijk mag dat niet ten koste gaan van de afvoermogelijkheden wanneer de situatie daarom vraagt. Een eerlijke balans als het gaat om de verdeling van lasten: dus maximale solidariteit tussen de Nederlandse regio's als het gaat om de financiering van de aanleg en verbetering van de primaire waterkering.

Een partij van doeners

Het CDA is een partij van waarden; de voorgestelde maatregelen in dit programma zijn geen doelen op zich, maar middelen om Zeeland voor iedereen veilig, gezond en aangenaam te houden. Stilzitten is geen optie, er is veel werk te doen. Vandaar dat we het programma besluiten met een tiental concrete voorbeeldprojecten.

1. Opgaven/ taken voor het Waterschap 2015 - 2019

Het waterschap staat voor de opdracht te zorgen voor voldoende, veilig en schoon water. In de komende jaren liggen er opgaven op het gebied van verdere bodemdaling, zeespiegelrijzing en meer en heftiger regenbuien of periodes van droogte. Met maatregelen wordt door het waterschap ingespeeld op alles wat met water te maken heeft. Het CDA vindt het belangrijk dat het waterschap deze maatregelen in samenwerking met anderen voorbereidt en uitvoert.

Wij willen een waterschap dat ruimte geeft aan de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners en dat gebruikmaakt van de innovatieve kennis van bedrijven en instellingen. Een waterschap dat samenwerkt met andere overheden om effectief en efficiënt te werken. Het waterschap dient de aanbevelingen ter harte te nemen van het OESO rapport dat 17 maart 2014 is gepresenteerd. Het Nederlands waterbeheer is klaar voor de toekomst. Dit is de hoofdconclusie. Extra aandacht voor het waterbewustzijn, kennisinfrastructuur, waterkwaliteit en een betere samenhang tussen water, landgebruik en ruimtelijke ordening worden aan de Nederlandse overheden geadviseerd.

Wat doet het waterschap?

Het waterschap zorgt voor de juiste hoeveelheid oppervlaktewater van een goede kwaliteit, voor het transport en de zuivering van afvalwater, voor aanleg en beheer van een groot deel van de wegen en fietspaden buiten de kernen, en voor het onderhoud van de (zee)dijken). De kennis die het waterschap daarmee opdoet wordt ook ingezet voor grootschalige Rijksprojecten ten behoeve van versterking van de zeekeringen.

Voldoende:

Het CDA dringt aan op het vergroten van bewustwording van de risico's van droogte voor de economie en de ecologie. Ook is het CDA van mening dat het fysieke systeem van ondergrond, watersysteem, landschap/openbare ruimte, netwerken en ruimtegebruik als een geheel moet worden beschouwd. Oorzaak en gevolg worden op die manier beter aan elkaar gekoppeld.

Het grondwaterpeil is van invloed op de natuur en op de landbouw. Verdroging moet worden tegengegaan. Er moet in de zomer voldoende water zijn. Verzilting van het oppervlaktewater is echter ook niet gewenst. Door het waterpeil in de sloten en de meren te reguleren, krijgen natuurgebieden en landbouwgronden voldoende water van een goede kwaliteit. Het waterschap dient alle mogelijke en betaalbare oplossingen te stimuleren om water langer vast te houden (stuwtjesproject), te infiltreren (freshmaker), en te bergen (peilgestuurde drainage). Het CDA vindt dat de door het waterschap opgepakte flexibilisering van het peilbeheer en de verkleining van de peilgebieden, binnen haalbare en betaalbare kaders, met kracht moet worden voortgezet. Waar noodzakelijk en mogelijk wordt door extra zoetwatertransportleidingen water ten behoeve van de burgers en de landbouw naar Zeeland gebracht. Het CDA pleit er bijvoorbeeld voor om een studie uit te voeren naar een betere en efficiëntere benutting van de zoetwateraanvoer van uit de Schelde en het Belgische achterland voor landbouw en industrie in Zeeuws Vlaanderen.

Veilig:

Het waterschap werkt voortdurend aan veiligheid tegen overstromingen en tegen wateroverlast. Het voorkomen of beperken van de gevolgen daarvan hoort bij de taken van het waterschap. De hoogste prioriteit heeft echter de bescherming van de primaire waterkering. Het CDA Zeeland zal zich blijven inzetten voor maximale solidariteit tussen de Nederlandse regio's als het gaat om de financiering van de aanleg en de verbetering van de primaire waterkering.

Het waterschap Scheldestromen heeft geen rivieren of beken in haar stroomgebied. Maar het waterschap heeft wel te maken met twee grote zeearmen met elk hun eigen problematiek. Met name de Westerschelde heeft de laatste jaren uitputtend in de belangstelling gestaan. Het CDA is tegen gedwongen ontpoldering ten behoeve van natuurontwikkeling. Het CDA Zeeland vindt dat natuurherstel of natuurcompensatie buitendijks moet plaatsvinden. Het zoekgebied moet dan ook de gehele zuidwestelijke delta zijn.

Het waterschap is de belangrijkste wegbeheerder buiten de kernen van Zeeland. Ook daar wordt voortdurend gewerkt aan de veiligheid, met name de verkeersveiligheid. De snelheid op wegen ten behoeve van landbouwverkeer wordt steeds vaker gemaximeerd op 60 kilometer per uur. Ook worden verkeersstromen met het oog op verbetering van de veiligheid steeds vaker gescheiden. Dit heeft tot gevolg dat steeds meer fietspaden ons landschap sieren. Het CDA zal zich ook in de toekomst blijven inzetten voor het behoud van een kwalitatief goed wegennetwerk in het buitengebied. Veiligheid en bereikbaarheid zijn daarbij leidend.

Schoon:

Het waterschap zorgt voor het zuiveren van het afvalwater van huishoudens en bedrijven. Daarnaast werkt het waterschap samen met de waterleidingmaatschappijen voor schoon drinkwater en de productie van industriewater (koel-, spoel- en bluswater). Uitdaging voor de komende jaren is het sluiten van de waterketen. Dat betekent dat gezuiverd afvalwater dat nog kan worden hergebruikt, opnieuw wordt ingezet door de industrie.

Tevens stimuleren we het afkoppelen van regenwater. Het regenwater wordt dan direct in de bodem gebracht en niet langer zinloos afgevoerd naar de rioolwaterzuivering. Samenwerking met de Zeeuwse gemeenten is hierbij noodzakelijk. Daarnaast is het CDA ook van mening is dat riooloverstorten de komende jaren verder moet worden teruggebracht. Het waterschap helpt de natuur een handje door de afwateringsloten functioneel en schoon te houden. Het is in ieders belang dat planten en dieren in het water kunnen blijven leven. Regelmatig wordt afval uit de sloten gehaald.

Het is verder van groot belang dat in de hele keten stappen gezet worden om de hoeveelheid medicijnresten in het milieu terug te dringen. Het CDA is van mening dat zoveel mogelijk moet worden gekozen voor bronaanpak omdat dat kosteneffectiever is dan "end-of-pipe" oplossingen. Ook dient dit probleem internationaal te worden opgepakt immers water stopt niet bij de grens.

CDA is van mening dat waterschap Scheldestromen de ambitie moet hebben om op termijn strategisch grondwaterbeheerder te zijn. Een stap in de goede richting is om de bevoegdheden over minder partijen te verdelen. Verkenningen om vaarwegbeheer en zwemwaterkwaliteit bij het waterschap onder te brengen worden gedaan als dit uit oogpunt van doelmatigheid wenselijk lijkt.

Inmiddels is het Veerse Meer door de ingebruikneming van der Katse Heule een stuk zouter geworden. Bij de voorbereidingen daarvan is het waterschap intensief betrokken geweest, vooral vanwege de veranderingen van de peilen van en rond het Veerse Meer. Voor het Grevelingenmeer gaat deze discussie nu ook volgen. Het CDA is er voorstander van een onderzoek om te bezien of beheer en onderhoud van zowel het Veerse Meer als het Grevelingenmeer goedkoper is uit te voeren.

De discussie over het al dan niet omvormen van zoet naar zout van het Volkerak Zoommeer is nog steeds in volle gang. Zowel in de zoute als zoete variant van het Volkerak Zoommeer pleit het CDA voor een verbetering van de zoetwateraanvoer. Zoetwatervoorziening voor Zeeland dient te allen tijde te worden gegarandeerd.

Natuurlijk:

Bij het onderhoud van wegen en sloten wordt het belang van de natuur ook in het oog gehouden. Het maaibeleid van wegkanten en sloten is afgestemd op de ontwikkeling van de Zeeuwse flora en fauna. Bij projecten wordt altijd eerst de aanwezige natuur geïnventariseerd en vervolgens zoveel als mogelijk beschermd. Verkeersveiligheid blijft uiteraard topprioriteit nummer 1.

Genieten van water in balans:

Een gezonde balans tussen voldoende, veilig, schoon en natuurlijk is belangrijk. Daarnaast is water ook iets om van te genieten. Om aan te zonnen, in te zwemmen, over te varen of op een andere manier bij te recreëren. Het waterschap werkt daarom aan een balans tussen alle belangen die met water te maken hebben: inwoners die veilig willen wonen, agrariërs die hun bedrijf willen uitoefenen, natuurliefhebbers die de biodiversiteit willen beschermen en recreanten die van het water willen genieten. Samen kunnen we het water in balans houden.

Het CDA is er voorstander van dat de nieuw aan te leggen onderhoudswegen maximaal open worden gesteld en maximaal toegankelijk worden gemaakt voor fietsers, wandelaars, en vissers. Als daarvoor overleg met de provincie nodig is in het kader van de beleidsmatige inrichting van de omgeving, dient dat overleg gevoerd te worden met bovenstaand resultaat.

2. CDA-uitgangspunten voor waterschappen

Het CDA is de partij van de samenleving. Onze CDA-uitgangspunten zijn publieke gerechtigheid, solidariteit, rentmeesterschap en gespreide verantwoordelijkheid. Vertaald naar het waterschap betekent dit dat we staan voor **duurzaamheid**, voor **samenwerking** en voor **betalbaarheid**.

Dat houdt in dat we kiezen voor:

- Ja, tenzij: We geven ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving. Als mensen iets willen realiseren, moet daar in principe ruimte voor zijn tenzij andere belangen, zoals veiligheid, voorgaan.
- Het op tijd luisteren naar en betrekken van mensen en organisaties bij nieuwe plannen van het waterschap, in plaats van achteraf te moeten bijsturen.
- Gebruikmaken van kennis en innovatief vermogen dat in de samenleving aanwezig is.
- De lange termijn boven de korte termijn, duurzaamheid is van levensbelang als het om water gaat.
- Een voortdurende aandacht voor een efficiënte uitvoer van de benodigde werkzaamheden.
- Het zuinig en zorgvuldig omgaan met geld en solidariteit in tariefstelling.
- Samenwerking met burgers, organisaties, andere overheden en wetenschappelijke instellingen: **samen kunnen we meer**.

3. Duurzaamheid

Uitgangspunt

Het CDA staat voor duurzaamheid: Het werk van het waterschap dient bij te dragen aan een duurzame samenleving. We kiezen daarom voor de lange termijn boven de korte termijn. Dat vraagt om een structurele aanpak van de wateropgave. Voor onszelf, maar vooral voor de toekomst van onze kinderen.

Het CDA streeft naar permanente beschikbaarheid van voldoende, schoon en veilig water voor iedereen door middel van een gesloten kringloop¹. Dat wil zeggen dat verspilling van water en milieuvervuiling worden beperkt en de leefbaarheid wordt verbeterd.

Om deze duurzame ontwikkeling mogelijk te maken bevordert het waterschap investeringen en samenwerking in (nieuwe) netwerken gericht op duurzame innovaties op basis van gedeelde belangen.

Bijzondere aandacht zal uitgaan naar lokale en regionale projecten, waarbij het gebruik van hernieuwbare bronnen zoals energieopwekking en hergebruik van grondstoffen uit afvalwater centraal staan en waarbij aandacht wordt besteed aan de beleving van water en duurzame waterrecreatie.

Strategische doelen duurzaamheid

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten wil het CDA de komende vier jaren de volgende doelen realiseren:

- Het CDA beperkt overstromingsrisico's en wateroverlast door te investeren in lange termijn maatregelen (horizon 2050). We verschuiven onze inspanningen stapsgewijs van de korte termijn/ technische oplossingen naar lange termijn oplossingen. Maatregelen in het kader van Waterbeheer 21^e eeuw hebben hierbij de eerste prioriteit. Indien tegelijkertijd KRW doelen behaald kunnen worden verdient dat de voorkeur mits haalbaar en betaalbaar.
- Samen met ondernemers wordt hergebruik van afvalwater gestimuleerd. Het CDA streeft er naar binnen vier jaar de hoeveelheid gezuiverd afvalwater dat nu nog niet wordt hergebruikt maar geloosd in oppervlaktewater te verminderen met minimaal 5 procent.
- Het CDA wil voor 2020 5 procent meer energie uit de zuivering van afvalwater halen en grondstoffen terugwinnen die op de markt rendabel kunnen worden gemaakt.
- Het CDA draagt eraan bij dat ook in droge perioden voldoende water beschikbaar is binnen de bestaande beperkingen. De inzichten vanuit de lopende experimenten uit GO-Fresh en de Waterhouderij Walcheren gebruikt om hieraan inhoud te geven.
- Maatwerkoplossingen dienen ervoor te zorgen dat landbouw, industrie en burgers efficiënter gebruikmaken van (drink)water.
- Het CDA stimuleert maatschappelijke en commerciële initiatieven om ervoor te zorgen dat meer mensen de bestaande natuur rondom water op een positieve manier ervaren en beleven.

---

¹ Een gesloten waterkringloop gaat duurzaam om met natuurlijke hulpbronnen zoals water, nutriënten en energie. Onder 'duurzaam omgaan' verstaan we het zuinig benutten van water en grondstoffen en het waar mogelijk terugwinnen van de grondstoffen en energie na gebruik.

4. Samenwerking

Uitgangspunt

Het CDA kiest voor 'de samenleving, niet de overheid'. Dat betekent dat de overheid naast de inwoners staat in plaats van tegenover hen. Wij willen een samenleving waarin de inwoners samen met anderen zoveel mogelijk zelf bepalen.

Ook bij wateropgaven wil het CDA inwoners vanaf het begin betrekken bij de oplossingen, omdat de inwoners kennis hebben van het gebied. Het ophalen van kennis van inwoners en instellingen leidt tot duurzamer oplossingen. Het CDA is er voorstander van dat een aantal zetels in het bestuur van het waterschap geborgd blijven om de specifieke inbreng en het belang van (agrarische) bedrijven en natuur zeker te stellen. Geborgde zetels voor deze specifieke belangencategorieën in het waterschapsbestuur past bij het functionele karakter en de taken van het waterschap en doet tevens recht aan de trits "belang-betaling-zeggenschap".

Samenwerking is geen doel op zich maar een manier van werken. Iedereen vanuit zijn taak of belang kan hieraan deelnemen. Het doel van samenwerking is betere besluiten nemen en draagvlak vergroten voor de uitvoering van projecten. Samenwerken met andere organisaties en belangengroepen leidt daarnaast ook tot efficiënter werken en kostenverlaging.

Het CDA is van mening dat de mogelijkheden voor samenwerking in Zeeland nog niet maximaal worden benut. Het CDA is geen voorstander van een fusie tussen waterschap en provincie. Niet alleen vanwege het feit dat de mogelijkheden voor samenwerking nog lang niet allemaal zijn verkend (wegbeheer, rioolbeheer, E depot, digitale archivering, Geo loket en Sabewa), maar vooral ook vanwege de verschillende maatschappelijke opdrachten van beide organisaties. Anders dan de provincie met een open huishouding, is het waterschap een zelfstandige uitvoeringsorganisatie en kent een technische cultuur met veel interne inhoudelijke kennis. Samenwerking dient van onderop te komen en kleinschalig te beginnen met partners die het zien zitten. Indien deze samenwerkingsverbanden vanuit een gezonde basis vertrekken zullen ze als vanzelf organisch groeien.

Het CDA wil ook een verdere samenwerking tussen de waterschappen bevorderen. Bij elkaar "in de keuken" kijken en gezamenlijke inkoop lijken het onderzoeken zeker waard.

Een waterveilige toekomst van Nederland is mede van belang voor onze jongste generaties. Het is belangrijk om hen al op jonge leeftijd bekend te maken en mee te laten denken over de betekenis van goed waterbeheer en waterveiligheid. Het waterschap moet optimaal gebruik maken van de moderne communicatiemiddelen om zowel het imago en de bekendheid van waterschap Scheldestromen verder te verbeteren. Het CDA vindt de uitwisseling van informatie middels gastlessen, rondleidingen en excursies voor zowel de basisscholen als de middelbare school zeer belangrijk. Daarnaast verdient ook de samenwerking met de HZ University of Applied Sciences een verdere stimulans. Kennisuitwisseling en het bieden van stageplekken binnen ons waterschap is een "must" voor het CDA

Strategische doelen samenwerking

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten wil het CDA de komende vier jaar de volgende doelen realiseren:

- Samenwerken met inwoners en ondernemers en hen aan de voorkant betrekken bij waterschapsprojecten in hun eigen omgeving moet leiden tot minder procedures met meer draagvlak.
- Door het koppelen van projecten, het zgn. werk met werk maken, zorgt het waterschap voor kostenreductie en toename van de kwaliteit van de leefomgeving.
- Het CDA bevordert de samenwerking met het bedrijfsleven zodat de uitvoering van de publieke watertaken efficiënter en beter uitgevoerd kunnen worden.
- Samenwerken tussen bedrijfsleven, kennisinstituten en overheid moet leiden tot innovatieve oplossingen voor watervraagstukken en tot slimme en goedkopere oplossingen voor beheer.
- Kennisuitwisseling stimuleren met de HZ University of Applied Sciences en bieden van voldoende stageplekken.
- Samenwerking over de grens versterken door betere uitwisseling van gegevens en een gezamenlijke aanpak van watervraagstukken met de buurlanden.
- Samenwerking tussen waterschappen continueren en intensiveren.
- Optimaal gebruik maken van de mogelijkheden voor Europese subsidies bij samenwerking met de Belgische evenknie.

5. Betaalbaarheid

Uitgangspunt

Het CDA wil dat er doelmatig en verantwoord met uw geld wordt omgegaan. Dat betekent dat we transparant willen zijn: wat geven we waaraan uit? Dat moet voor iedereen zichtbaar kunnen zijn.

Het CDA heeft solidariteit daarbij hoog in het vaandel en wil dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Maar ook dat de vervuiler zelf betaalt.

Het CDA wil geen rekeningen doorschuiven naar de toekomstige generaties. Als de inkomsten niet toereikend zijn om alle plannen te betalen, zullen ambities moeten worden bijgesteld, getemporiseerd of soberder uitgevoerd.

Het CDA is van mening dat houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) een gezamenlijke inspanning vergt van het Rijk en decentrale overheden. Er moet voldoende financiële ruimte overblijven om wettelijke taken te kunnen uitvoeren.

Strategische doelen betaalbaarheid

Op basis van bovengenoemde uitgangspunten wil het CDA de komende vier jaar de volgende doelen realiseren:

- Vanuit de gedachte 'meer samenleving, minder overheid' streven we naar een kleinere overheid. Dat willen we bereiken door vermindering van regels, meer zelfwerkzaamheid van de burgers, en een voortdurende aandacht van het waterschap voor doelmatigheidsslagen.
- Het CDA wil geen verdere lastenverzwaring/tariefstijging voor inwoners en ondernemers (maximaal de inflatiecorrectie). Voortdurende aandacht voor kostenreductie om de lasten voor de burger betaalbaar te houden wordt van het waterschap gevraagd. Het programma Scheldestromen 2.0 Slimmer en Zuiniger (kostenreductie van 5 mln.) voortvarend uitvoeren met behoud van kwaliteit en servicegerichtheid eveneens. Daarnaast lijkt een bescheiden kostenreductie van 2 procent haalbaar voor de komende vier jaar.
- Het CDA wil de kwijtscheldingsregeling voor minder draagkrachtigen (100 procent bijstandsnorm) behouden.
- Het CDA wil meer transparantie in de organisatie en uitvoering van watertaken. Dit kan door betere verantwoording van uitgaven en tussentijdse rapportages van langlopende projecten. Met de mogelijkheid om belanghebbenden te betrekken bij tussentijdse resultaten. Op basis van de reacties van deze belanghebbenden kan bijstelling van ambities en middelen dan aan de orde zijn.
- Het CDA wil een grens stellen aan de maximale schuldenlast van het waterschap om de lasten in de toekomst betaalbaar te houden.

Voorbeeldprojecten

1. Grondruil

In Zeeland kan de samenwerking tussen provincie, gemeenten en waterschap op het gebied van grondruil worden gestimuleerd door middel van een optimale benutting van het Kavelruilbureau. De realisatie van aaneengesloten natuurgebieden en grotere landbouwpercelen geeft het waterschap ook weer mogelijkheden om peilgebieden te harmoniseren.

2. Slimmer waterbergen

De opvang van excessieve regenval kan deels ook worden gerealiseerd in natuurgebieden. Dat kan op drie manieren 1 water uit peilgebieden zonder natuur voorrang geven in de afwatering. 2 natuurlijke laagte inrichtingen voor waterberging in combinatie met natuur en 3 overlopen creëren waardoor bij zeer extreme neerslag water naar het natuurgebied kan lopen.

3. Waterberging op sportvelden of tuinbouwbedrijven

Omwonenden, sportverenigingen en ondernemers worden uitgenodigd voorstellen te doen voor een inrichting van sportvelden, die bij hevige regenval kunnen worden ingezet voor waterberging. Dit kan bijvoorbeeld door een laag ruwe stenen te gebruiken als ondergrond, waardoor een kunstgrassportveld ook kan dienen als waterberging. Het opgevangen regenwater kan worden gebruikt als sproeiwater in droge tijden. Waterschap en betrokken gemeente ondersteunen door eventuele wet- en regelgeving zodanig aan te passen dat waterberging op sportvelden mogelijk wordt. Door kassen en de afvoer van het regenwater zo te construeren dat er een flinke laag water op kan staan voordat het wordt afgevoerd, geeft mogelijkheden tot voorkomen van wateroverlast en het langer vasthouden van water. Door in waterbassins op glastuinbouwbedrijven ruimte te houden voor grote regenbuien kan wateroverlast worden voorkomen. Na de regenbui kan het water langzaam en beheerst worden afgevoerd en zo weer ruimte creëren voor een volgende grote hoeveelheid regenwater.

4. Aantrekkelijk watersportgebied

Ondernemers, omwonenden en natuurbeheerders maken plannen om een bepaald watergebied aantrekkelijker te maken voor de watersporter. Zo moet de waterkant beter bereikbaar en bewegwijzerd worden, is meer variatie en kwaliteit in jachthavens nodig, moet meer ruimte komen voor (trend)sporten en soepeler regels voor ondernemers. De betrokken partijen krijgen de ruimte om zelf het gebied nader in te richten en te beheren en zorgen voor duurzame investeringen. Het waterschap ondersteunt dergelijke initiatieven en toetst de haalbaarheid van plannen op relevante normen.

5. Publiek-private samenwerking zuiveringsbeheer

Publiek-private samenwerking ten aanzien van het beheren van een aantal waterzuiveringsinstallaties door private partijen onder publieke verantwoordelijkheid. Het waterschap zorgt voor de doelen en formulering van resultaten ten aanzien van doelmatigheid en efficiency. Het bedrijfsleven zorgt voor een meer bedrijfsmatige aanpak en kennis over duurzaam gebruik van grondstoffen en energie uit afwater en legt daarover verantwoording af aan de overheid. De publiek-private samenwerking levert structureel ten minste 15 procent daling van beheerskosten op. Het rendement op het zuiveren van afvalwater kan nog groter worden door energieopwekking en of het vermarkten van grondstoffen.

6. Terugdringen van verspilling

Verspilling van water kan worden teruggedrongen door afspraken te maken met agrarisch ondernemers en natuurbeheerders over beregening. Daarnaast kan bijvoorbeeld restwater van een bierbrouwerij worden gebruikt door agrarisch ondernemers in de omgeving om het tekort aan water te compenseren. In dit water zitten goede voedingsstoffen voor landbouwgronden. Een ander voorbeeld van het tegengaan van verspilling is het dusdanig bewerken van afvalwater dat het gebruikt kan worden als industriewater. Op die manier wordt kostbaar drinkwater niet gebruikt voor doeleinden waarvoor het niet per sé nodig is. Daardoor kunnen Evides, waterschap Scheldestromen én de procesindustrie laten zien dat in Zeeland

7. Verdroging en hitte

Door toepassen van peilgestuurde drainage in landbouwgebieden en stedelijk gebied kan verdroging worden tegengegaan. Met peilgestuurde drainage kan de ondernemer en de gemeente de hoogte van de afwatering uit de percelen regelen en kan in het voorjaar het grondwater beter worden vastgehouden.

In de veengebieden kan speciale onderwaterdrainage hebben om de bodemdaling tegen te gaan om dat het systeem het veen door het nat. Ook kan paalrot bij fundatie van woningen worden tegengegaan. Daarnaast kan samen met gemeenten en bewoners het waterschap zorgen voor meer groen en water in de stad. Dit groen is nodig om in droge tijden maatregelen te nemen tegen hitte in steden. Dat kan onder meer door aanplant van bomen, aanleg van natuurvriendelijke oevers van waterpartijen en gebruikmaking van

8. Samenwerking tussen overheden

Samenwerken kan veel besparen. We doen samen wat kan en werken zelfstandig als het moet. Op die manier wordt de kwetsbaarheid van een individueel waterschap verkleind, worden kosten verminderd en wordt de kwaliteit van diensten vergroot. Waterschappen kunnen ook onderling meer winst behalen door gezamenlijk inkopen van materiaal en het uitwisselen van kennis en personeel. De samenwerking met gemeenten op belastinggebied dient uitgebreid te worden naar alle gemeenten in Zeeland.

9. Internationaal samenwerken

Grensoverschrijdende samenwerking is belangrijk. Daarom wordt nauwe samenwerking gezocht met de Vlaamse partners. Ook wordt samengewerkt met overlegvormen binnen het Scheldestroomgebied.

10. Aanpak van medicijnresten samen met burgers en ziekenhuizen

Omdat medicijnresten een steeds groter probleem gaan vormen bij waterzuivering is aanpak bij de bron nodig. Achteraf verwijderen van medicijnresten is onbetaalbaar. Door aantrekkelijke inleverprogramma's te maken wordt bewustwording bij burgers gestimuleerd. Samenwerking met ziekenhuizen en verpleeghuizen moet leiden tot minder lozing van medicijnresten in het afvalwater.